

معاونت پژوهش و فناوری
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

کمیته علم سنجی
دانشگاه آزاد اسلامی استان آذربایجان شرقی

«مصادیق تخلفات پژوهشی»

۱. سوء رفتارهای پژوهشی
۲. عدم تعهد و مسئولیت نسبت به ذینفعان
۳. عدم رعایت حقوقی آزمودنیها
۴. جعل داده ها
۵. تحریف داده ها
۶. سرقت علمی
۷. اجاره ی علمی
۸. عدم رعایت حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام شده
۹. انتشار مجدد
۱۰. همپوشانی اطلاعات
۱۱. خرید و فروش آثار پژوهشی
۱۲. جعل هویت

الف) سوء رفتارهای پژوهشی

۱. عدم داشتن دانش تخصصی و صلاحیت علمی در موضوع مورد پژوهش.
۲. عدم مراعات صداقت در ارائه گزارش کارهای علمی خود برای کسب امتیازات علمی و اداری و ترفیع و ارتقا.
۳. جانبداری در فرآیند انجام پژوهش با دخالت دادن پیش فرض ها و تمایلات خود، دیگران یا مؤسسه ی سفارش دهنده ی پژوهش.
۴. عدم ارائه نتایج واقعی پژوهش به دلیل ترس و تأثیر فشارها و جهت گیری های سوء پیرامون پژوهشگر.
۵. عدم پایبندی به عنصر زمان (موعد مقرر) در انتشار نتایج پژوهش (امتناع از انتشار نتایج بدست آمده پژوهش در بازه زمانی معین، به دلیل منافع سودجویانه از روی عمد یا به طور سهوی)
 - فقط به دلایل امنیتی می توان انتشار نتایج پژوهشی را به زمان دیگری موکول کرد.
۶. ابهام و عدم دقت در تدوین گزارش پژوهش با روشن و شفاف نبودن مرز بین دست آوردهای علمی پژوهشگر و یافته های گرفته شده از کار دیگران.
۷. بازنویسی گفته های دیگران، بازی با الفاظ، زیاده نویسی، کلی گویی، جزم اندیشی و مصرف گرایی.
۸. تعصب، حسادت، کینه و خشم، غرض ورزی عاطفی، توهین و حسادت، تحقیر و استخفاف دیگران، حرمت شکنی، بزرگ نمایی خود و موضوع، انفعال در نگره ها و باورها به دلیل دگرباوری، فریب، آزار و اذیت، بهره برداری ناپسند از واژه ها و افراد.
۹. استفاده و استناد به منابع مشکوک و فاقد اعتبار علمی (مجله، سایت حامی مقاله و نویسندگان مقاله).
۱۰. عدم رعایت منافع ملی در کلیه مراحل انجام پژوهش.
۱۱. استفاده خلاف واقعیت از عناوینی مانند دکتر، کارشناس ارشد، استاد، دانشیار، استادیار و در آثار پژوهشی.
۱۲. هرگونه حذف و تغییر در نشانی اصلی نویسنده یا نویسندگان مقالات علمی.

۱۳. عدم استفاده از واژه های متناسب با کار انجام شده نظیر ترجمه، تألیف، تصنیف، تحقیق.

ب) عدم تعهد و مسئولیت نسبت به ذینفعان

۱۴. عدم رعایت منافع ذینفعان در تمام مراحل پژوهش.
۱۵. انتساب غیرواقعی پژوهش به افراد فاقد هویت واقعی و فرد یا افرادی که هیچ نقشی در پژوهش ندارند و حذف مؤلف حقیقی (فرد یا افرادی که نقش به سزایی در جنبه های علمی پژوهش داشته اند) از فهرست نویسندگان.
 - در تمامی کارهای نوشتاری مشارکتی، باید نام کلیه کسانی که در انجام پژوهش، جمع آوری داده ها و نظیر آن مشارکت علمی داشته اند به عنوان مؤلف ذکر شود. در صورت عدم رضایت آن، یک یا چند مؤلف مجاز به استفاده از داده های آنها نمی باشند.
۱۶. عدم رعایت ترتیب درج اسامی براساس سهم هر یک از نویسندگان در نگارش پژوهش و مشارکت خلاقانه ی آنها.
۱۷. سوء استفاده از منابع مالی تخصیص داده شده جهت انجام پژوهش.
۱۸. کتمان نتایج خاصی از تحقیق در ازای دریافت وجوهی از متولیان تحقیق با تهیه گزارش های چندگانه که موجب مخدوش شدن نتایج تحقیق و سردرگمی خوانندگان شود.
۱۹. عدم اظهار اطلاعات مربوط به بودجه، افراد و یا مؤسسات حمایت کننده و مرتبط با پژوهش و یا اظهارات غیرواقعی در این ارتباط.
۲۰. عدم اعلان نام مرکزی که پژوهش در آنجا انجام شده.
۲۱. تهیه و ارسال مقاله با ذکر نام همکاران و بدون اطلاع قبلی آنها از محتوای مقاله و محل ارسال آن.

ج) عدم رعایت حقوق آزمودنی ها

۲۲. عدم معرفی مناسب پژوهشگر به آزمودنی ها (testers) و ارائه ی اطلاعات نادرست درباره ی خود به آنها.
۲۳. عدم روشننگری آغازین در خصوص پژوهش (نوع پرسش های پژوهش، درجه ی حساسیت این پرسش ها و تأثیرهای احتمالی پژوهش بر آنها) به آزمودنی ها.
۲۴. اجبار آزمودنی ها جهت مشارکت در پژوهش.
۲۵. عدم رعایت حریم خصوصی آزمودنی ها.
۲۶. استفاده و کاربرد اطلاعات مربوط به آزمودنی ها در شرایط خارج از هدف های پژوهشی و با برای مقاصد شخصی.
۲۷. عدم رعایت رازداری و ناشناخته ماندن آزمودنی ها در پژوهش (افشای هویت).
۲۸. افشای عناوین و نتایج فعالیت های پژوهشی که جنبه محرمانه دارند.
۲۹. انتشار اسرار و اطلاعات اشخاص یا نهادها، بدون اطلاع و مجوز صاحبان حق.
۳۰. عدم رعایت سلامت، ایمنی، ضوابط و استانداردهای لازم جهت حفاظت و آسایش آزمودنی های (انسان، حیوان، گیاه، اشیاء، اسناد و مدارک، آثار باستانی و محلی) در حین پژوهش به بهانه پیشرفت علم و منافع جامعه.

د) جعل داده ها

۳۱. ساخت، ثبت و انتشار داده ها یا نتایج یک پژوهش یا محصول علمی به صورتی که تمام یا بخشی از داده ها یا نتایج مذکور اصلاً وجود نداشته یا غیرواقعی باشد. مانند:
 - ارائه ی نتیجه های ساختگی به عنوان نتیجه های آزمایش یا خروجی دستگاه های اندازه گیری یا نرم افزار

- جا به جا کردن نتیجه های یک بررسی با نتیجه های بررسی دیگر
- ساختن داده های غیر واقعی و یا دادن گزارش غیر واقعی یا ثبت غیر واقعی از آنچه روی نداده است.
- ارائه اطلاعات ساختگی که در واقع هیچ اقدامی برای گرد آوری آنها نشده است.
- داده سازی و یا استفاده از داده های مشابه جوامع تحقیقاتی دیگر

ه) تحریف داده ها

۳۲. دست کاری یا حذف عمدی کامل یا بخشی از داده ها، مراحل، روش ها، تجهیزات و مواد مورد استفاده در مطالعه و پژوهش به صورتی که با داده یا یافته های واقعی متفاوت باشد. مانند:
- ارائه ی مراحل آزمایشگاهی یا فرآیندهای غیرواقعی تحلیل، برای رسیدن به نتیجه هایی که در مقاله داده شده است.
 - دست کاری نتیجه های به دست آمده از شبیه سازی یا آزمایش های تجربی.
 - حذف بخشی از داده ها، نتیجه های آزمایشگاهی، یا بخشی از تحلیل های نظری که ارائه ی آنها، نتیجه های به دست آمده را مورد تردید قرار می دهد.
 - استفاده از نرم افزارهای مختلف برای ایجاد تغییرهای غیرواقعی مورد نظر در شکل ها یا نمودارها.
 - دست کاری شرایط آزمایشگاه برای رسیدن به نتیجه های دلخواه.
 - خوش رنگ و آب جلوه دادن یا بزرگ نمایی امور کوچک با هدف پنهان کردن واقعیات بزرگتر.
 - دست بردن در داده ها، حذف، تعدیل و با اضافه کردن به داده ها به نحوی که آنچه ارائه می شود کاری نو بنماید و با نظریه ای خاص با اینکار درست جلوه کند.
 - دستکاری کردن عمدی در دستگاه ها و روند تحقیق و آزمایش به نحوی که نظریه ای خاص درست یا غلط جلوه کند.
 - بیان ادعا یا پدیده ای که واقعی نباشد.

و) سرقت علمی

۳۳. کپی برداری کامل یا بخشی از یافته های پژوهشی یا محصولات علمی بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب اثر، شامل:
- اقتباس نزدیک افکار و الفاظ نویسنده ی دیگر.
 - تناظر یک به یک در بیان اندیشه ها و شباهت های ساختاری در نوشتار.
 - انتساب ایده ها، نظریات، فرآیندها، نتیجه ها یا کلمه های دیگران به خود، بدون ارجاع مناسب و با نیت ارائه به عنوان کار خویش.
 - استفاده کردن از نظریات یا کارکرد افراد دیگر و ارائه آن به عنوان کار خود بدون ذکر نام و یا دادن اعتبار به آنها.
 - استفاده یا تقلید از زبان، فکر و یا نوشته نویسنده دیگر و ارائه آن به نام خویش.
 - استفاده از کار شخص دیگر به شکل کلمات، فرآورده ها و یا نظریات برای نفع شخصی، بدون ارجاع به کار اولیه.
 - ترجمه ی کل یا بخشی از آثار دیگران بدون کسب اجازه از مبادی ذی ربط، و معرفی آن به عنوان یک پژوهش اصیل علمی.

- برداشتن اصل یک مقاله و ثبت آن به نام خود در محل دیگر مانند ترجمه یک مقاله ISI و چاپ آن در مجلات علمی داخلی.
- ارائه مقاله چاپ شده دیگران در سمینارهای داخل یا خارج کشور.
- استفاده کامل یا بخشی از مقالات، پایان نامه و کتب چاپ شده دیگران بدون ارجاع به نویسندگان مقاله، پایان نامه، کتب یا اثر.
- کپی برداری غیر قانونی از نتایج پایان نامه دیگران.
- عدم رعایت کلیه ی موازین اخلاقی مرتبط با منابع و آثار چاپی در هنگام استفاده از منابع و آثار الکترونیکی
- عدم رعایت ارجاع دهی طبق سنتهای ای پی ای یا شیکاگو و سایر نظامهای ارجاع دهی مرسوم.
- کپی برداری یا ترجمه مستقیم اغلب، شامل استفاده یک پاراگراف یا بیشتر، از منبع اصلی به شکل " کلمه به کلمه " یا "جمله به جمله" (بدون پاورقی) می باشد.
- کپی برداری غیرقانونی از نتایج مقالات: استفاده از اصل جمله و آوردن آن در مقاله دیگر، بدون ارجاع به متن اصلی و اجازه ی کتبی از مالک معنوی آن در صورت استفاده از شکل ها، نمودارها، جداول، منحنی، عکس، روش های انجام یک فرآیند، پرسشنامه ی تدوین شده و هر چیز دیگری که مستقیماً توسط مؤلف حاصل نشده باشد.
- کپی نمودن جملات " کلمه به کلمه " با مونتاژ نمودن پاراگراف ها " جمله به جمله " از منابع گوناگون، علیرغم اشاره به مأخذ آنها در انتهای هر جمله با پاراگراف.
- تبصره : بیان مستقیم از منبع دیگر با ذکر مرجع صرفاً داخل گیومه بلامانع است.
- کپی برداری از ساختار با الگوریتم نوشتاری دیگران، به عبارت دیگر، دنبال کردن الگوی چهارچوب نوشتاری دیگران، به همان فرم.
- توضیح : منظور از ساختار یا الگوریتم نوشتار، متدلوژی پژوهش در فرمت تئوری یا روش انجام آزمایش تحقیقاتی است. به عبارت دیگر زمانی می توان از روش تحقیق تئوری یا آزمایشگاهی دیگران استفاده نمود که به روشنی بیان شود که روش برگرفته از کدام منبع یا مرجع است.

ز) اجاره ی علمی

۳۴. منظور این است که پژوهشگری به جای آنکه خود به انجام پژوهش بپردازد، افرادی را برای این منظور به کار گیرد و خودش در فعالیت پژوهشی چندان تلاش نکند، سپس، بعد از تحویل کار با دخل و تصرف اندکی در پژوهش صورت گرفته، آن را به نام خود منتشر نماید.

ح) عدم رعایت حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام شده

۳۵. چاپ مقاله توسط دانشجو (پس از فارغ التحصیلی) به طوری که استاد(ان) راهنما و با همکاری فعالیت علمی از مفاد آن مطلع نباشند.

۳۶. نپذیرفتن مسئولیت محتوای مقاله (صحت مطالب مندرج در مقاله)، توسط نویسندگان آن.

۳۷. عدم پذیرش مسئولیت گروه پژوهشی و صحت کل پژوهش توسط نویسنده ی مسئول.

۳۸. عدم سپاسگزاری از افراد حقیقی و حقوقی مشارکت کننده در پژوهش، در بخش سپاسگزاری که نویسنده یا نویسندگان براساس مستندات، ملزم به ذکر نام آنها بوده اند.

۳۹. انتساب غیرواقعی پژوهش به مؤسسه ای که نقشی در اصل پژوهش مربوطه یا در فعالیت حرفه ای فرد نویسنده نداشته است.

۴۰. عدم رعایت ترتیب درج اسامی در مقالات مستخرج از پایان نامه به ترتیب، اسم دانشجو، استاد(ان) (راهنما و استاد(ان) مشاور).

۴۱. عدم پاسخگویی استاد راهنما نسبت به محتوای پایان نامه (درستی/ نادرستی) به عنوان شخص مسئول.

۴۲. اضافه نمودن اسم افراد در مقاله جهت ارتقای اعتبار مقاله بدون اطلاع آنها.

۴۳. دادن اطلاعات پایان نامه دانشجویی در حال دفاع یا فارغ التحصیل توسط استاد(ان) (راهنما یا مشاور، به دیگران و چاپ آن در قالب مقاله حتی در صورت ذکر نام دانشجو یا انتشار آن بصورت پایان نامه افراد دیگر).

۴۴. مصادره یا سوء استفاده از ایده ها یا اطلاعات یک اثر تحت داوری توسط سردبیران و داوران این آثار که برای مجلات، کنفرانس ها و ارسال شده است.

۴۵. انتشار نتایج طرح های پژوهشی، پایان نامه ها و رساله ها توسط دانشجویان و اعضای هیأت علمی در قالب کتاب، مقاله و بدون هماهنگی و اخذ مجوز از معاونت پژوهشی دانشگاه به عنوان مالک حقوق مادی و معنوی این دست پژوهش ها.

۴۶. چاپ مقالات با استفاده از پایان نامه دانشجویی توسط استاد راهنما یا مشاور بدون درج نام دانشجو و یا همکار پایان نامه و رساله

۴۷. استفاده های غیرقانونی از مواد، محتواها، نشان های تجاری، رموز تجاری یا اموال فکری تحت پوشش قانون کپی رایت.

۴۸. استفاده از نام، عنوان و آرام موسسات و سازمان ها روی کتاب، مقاله و بدون کسب مجوز.

۴۹. ترجمه متون علمی و ادبی بدون اخذ مجوز از نویسنده اصلی اثر

ط) انتشار مجدد

۵۰. چاپ مجدد یک کتاب، مقاله و اثرات ادبی و علمی یا بخش هایی از آنها که قبلاً در یک نشریه ی چاپی یا الکترونیکی به چاپ رسیده باشد.

- چنانچه نویسنده ی مقاله ای که در یک نشریه در دست بررسی برای انتشار است، تصمیم بگیرد، به هر دلیلی، آن مقاله را برای نشریه ی دیگری ارسال نماید، باید ابتدا انصراف خود را از انتشار مقاله، به صورت کتبی به نشریه ی اول اعلام نماید. این کار، حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش مقاله برای انتشار در نشریه اول امکان پذیر است.

- چنانچه نتایج یک پژوهش به صورت خلاصه در مجموعه مقالات یک کنفرانس علمی به چاپ رسیده باشد، ارسال آن جهت بررسی و چاپ به صورت کامل در یک نشریه، بلامانع است.

ی) همپوشانی انتشارات

۵۱. پژوهشگر داده های مقاله ی پیشین خود را با اندکی تغییر در متن، در مقاله ای با عنوان جدید به چاپ رساند.

۵۲. چاپ کامل مقاله یا مقاله با شباهت بالا در یک مجله دیگر.

- دارنده ایده علمی می تواند مقاله ای که در یک زبان چاپ شده را در یک زبان دیگر نیز به چاپ برساند مشروط برآنکه به مقاله اول ارجاع بدهد.

- تکرار قسمت هایی از بخش مواد و روش ها در مقالات بعدی همان نویسنده(گان)، در صورت ضرورت، بلامانع است، اما در هر حال ذکر مرجع لازم می باشد.

ک) خرید و فروش آثار پژوهشی

۵۳. خرید و فروش آثار پژوهشی (مقالات، پایان نامه و ...) به نحوی که خریدار، تحقیق را به نام خود به عنوان پژوهشگر یا پدیدآورنده و صاحب اثر استفاده کند.

۵۴. ضبط خرید، فروش و سوء استفاده از سخنرانی های افراد بدون اجازه

ل) جعل هویت

۵۵. ارائه اشتباه هویت افراد دیگر در بافت علمی / دانشگاهی

۵۶. انتشار آثار با اسامی جعلی یا اسامی دیگر بدون اجازه آنها

۵۷. جعل امضا و تهیه گواهی پذیرش جعلی جهت اخذ امتیاز مربوطه